

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
Науковий університет імені Етвеша Лоранда
(м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної
конференції 27-28 жовтня 2022 року

Україна, Мукачево
27-28 жовтня 2022 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Стахів Марія Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, Львівський національний університет ім. Івана Франка (м. Львів).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2022. – 402 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку загальноосвітньої та вищої школи, освіти дорослих та професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В. В. – д.е.н., професор, Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., доцент; Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

ТЯСКО В. М., ЧОВРІЙ С. Ю. АКТУАЛІЗАЦІЯ РЕТРОДОСВІДУ БУДИТЕЛІВ ЗАКАРПАТТЯ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ У ХІХ СТОЛІТТІ	346
ФАБРИЦЬ І.І., БРИЖАК Н.Ю. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	348
ФАЛОВСЬКА І.Д., СЕМЕНЮК С.С. ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА ПОЧАТКОВУ ШКОЛУ	351
ФЕДОРЕНКО Т.С. ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ В ДИТЯЧОМУ КОЛЕКТИВІ ЗА ДОПОМОГОЮ РОБОТИ З ХУДОЖНІМ ТЕКСТОМ НА УРОЦІ ЧИТАННЯ.....	353
ФЕНЦИК А.Ю., КАРТАШОВА Л.А. РОЛЬ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	355
ХОМА О.М. ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ФОНЕТИКО- ОРФОЕПІЧНИХ УМІНЬ	359
ЧЕКАН О.І. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ЛОГОПАТАМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	361
ЧЕКАН О.І., ВАСИЛЕНКО Н.А. НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА.....	364
ЧЕКАН О.І., ДЕРБАЙ А.В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОЇ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОЇ ДИТИНИ.....	365
ЧЕКАН О.І., ПАНЬКІВ Е.І. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ІНТЕГРАЦІЯ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ	367
ЧЕРВОНЕНКО К.С. ПЕРЕВАГИ ОСВІТНЬОЇ ПЛАТФОРМИ MOODLE У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	368
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., БЛЕЙ Є. НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ І ФОРМИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	371
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., КЕНТЕШ М. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	373
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., КОНИК Х.І. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАГАРТУВАННЯ ВОДОЮ ДИТЯЧОГО ОРГАНІЗМУ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЗНИЖЕННЯ ЗАХВОРЮВАНОСТІ ДОШКІЛЬНИКА	376
ЧЕРНІЧЕНКО І.Ю. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В ПРОЦЕСІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.....	378
ЧОВРІЙ С. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УГОРЩИНИ	381

»
ТЯСКО В. М.,
ЧОВРІЙ С. Ю.

Мукачівський державний університет, Україна

АКТУАЛІЗАЦІЯ РЕТРОДОСВІДУ БУДИТЕЛІВ ЗАКАРПАТТЯ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ У ХІХ СТОЛІТТІ

Актуальність дослідження державної політики формування національно-патріотичної свідомості дітей та молоді є нагальною потребою сьогодення в умовах війни в Україні. «Сьогодні Українська держава та її громадяни стають безпосередніми учасниками процесів, які мають надзвичайно велике значення для подальшого визначення, першою чергою, своєї долі, долі своїх сусідів, подальшого світового порядку. В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз, і водночас, великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд із забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське та євроатлантичне співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокomпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави» [1].

Політичні, філософські, соціальні, історичні аспекти формування національної свідомості знайшли відображення у наукових розвідках М. Козловця, П. Ситника, Д. Чижевського, Ю. Шайгородського та ін. Теоретико-методологічні засади формування української національної свідомості досліджували В. Кремень, М. Костомаров, І. Кресіна, В. Лісовий, В. Смолій, П. Щербань та ін. Теоретико-педагогічні засади формування національної свідомості були предметом спеціального вивчення Г. Васяновича, М. Євтуха, Б. Ступарика, Я. Чепіги та ін. Питання національного виховання дітей та молоді в Україні на різних історичних періодах висвітлено у працях Г. Ващенко, О. Вишневського, І. Зайченка, С. Максимюк, М. Стельмаховича, В. Сухомлинського, К. Ушинського, М. Чепіль, В. Ягупова та ін.

У нашому дослідженні поняття «національної свідомості» посідає вагомe місце і потребує аналізу в контексті виявлення відмінностей між поняттям «національної самосвідомості». Проаналізувавши сучасні словники та довідкові видання можемо зробити висновок про розмежування згаданих понять. По-перше, відмін-

ності виявляємо у їх змісті. Національній свідомості притаманне формування уявлень про власну націю та інші нації крізь призму власного етносу, а для національної самосвідомості більш характерна саморефлексія, тобто оцінка себе як носія певних національних цінностей та культури. По-друге, у формі, для національної свідомості характерною є тільки колективна (нація) форма, а для національної самосвідомості – індивідуалізована (окремий індивід) та спільна (національна спільність) форми. Крім цього, різницю можна побачити і на рівні емоційного сприйняття. Свідомість спрямована на об'єктивний світ (суспільно-політичні, економічні, освітні реалії, здобуття знань про свій народ, його історію, культуру), а самосвідомість – на внутрішній світ людини (її переживання, судження, думки тощо). Таким чином, аналіз сучасної наукової літератури засвідчив актуальність питання формування національної свідомості та самосвідомості у підростаючого покоління.

Культурно-освітніх і громадсько-політичних діячів Закарпаття – Ф. Добрянського, О. Духновича, А. Кралицького, О. Митрака, О. Павловича, І. Раковського, І. Сільвая, Є. Фенцика, І. Чурговича та ін., які упродовж XIX ст. словом і ділом боролися за реалізацію слов'янської ідеї, сьогодні прийнято називати будителями. У педагогічній енциклопедії Закарпаття «будителі» – визначні громадсько-політичні діячі періоду національно-культурного відродження слов'янських народів Австрійської імперії кінця XVIII – XIX ст., котрі боролися проти освіченого абсолютизму Габсбургів і національного гніту, за пробудження національної свідомості, збереження і розвиток рідної мови, літератури й культури, народних традицій, відстоювали ідеї слов'янської єдності й солідарності споріднених народів у цій боротьбі [2, с. 83]. Закарпатські будителі проводили значну культурно-освітню роботу: засновували товариства, видавали альманахи, збірники, календарі, газети, журнали, складали підручники для народних шкіл, збирали і публікували усну народно-поетичну творчість, створювали твори для народу [3, с. 106–117].

У справі піднесення культурно-освітнього рівня населення і організації роботи шкіл на Закарпатті в досліджуваний період особливо значний вклад своєю діяльністю зробив греко-католицький священик, письменник, публіцист і педагог О. Духнович (1803–1865). У 50-их роках він видає цілий ряд підручників для народних шкіл: «Книжиця читалная для начинающих» (Буда, 1847, 1850, 1851, 1852), «Краткий землепис для молодых Русинов» (Перемишль, 1851), «Сокращенная грамматика письменного русскаго языка» (Буда, 1852), а також перший на всій Західній Україні підручник з

педагогіки «Народная педагогика в пользу училищ и учителей сельских» (Львів, 1857) [4]. О. Духнович розглядаючи національне виховання, наголошував на збереженні народом свого національного «я», рідної мови, культури, звичаїв [4, с. 155]. Діяльність будителів сприяла поширенню освіти, налагодженню культурних зв'язків краю з усім слов'янством.

Список використаних джерел

1. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України: затв. наказом МОН України від 06 червня 2022 р. № 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
2. Педагогічна енциклопедія Закарпаття. Ужгород : Карпати, 2021. Т. I : А–Н. 512 с.
3. Химинець В. В., Стрічик П. П., Качур Б. М., Талапканич М. І. Освіта Закарпаття : монографія. Ужгород : «Карпати»; Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2009. 464 с., іл.
4. Ричалка М. О. В. Духнович педагог і освітній діяч. Братислава : Словацьке видавництво художньої літератури, 1959. с. 490.

»

**ФАБРИЦЬ І.І.,
БРИЖАК Н.Ю.**

Мукачівський державний університет, Україна

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Сьогодні Українська держава та її громадяни переживають важкі часи.

Адже, ми стали безпосередніми учасниками процесів, надзвичайно важливих для подальшого визначення, насамперед, своєї долі, долі своїх сусідів, майбутнього світоустрою. Тому такі події, на нашу думку, переконливо доводять необхідність національно-патріотичного виховання молодого покоління. У цьому процесі значна роль відводиться і закладу вищої освіти, який має стати осередком становлення громадянина-патріота України, який готовий самовіддано розбудовувати незалежну, демократичну державу, дбати про її національну безпеку, примножувати добробут людей, сприяти єдності українського народу, творити мир і злагоду в суспільстві.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>